Joulu Sinervällä 1959

Marika Tudeer

Joulu
Sinervällä
1959

Marika Tudeer

Joulu Sinervällä 1959

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi tekijänoikeuslain 13b § ("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kielletty.

ISBN: 978-952-89-4769-1

© 2026 Marika Tudeer

Kannen suunnittelu: Marika Tudeer

Kannen valokuva: Marika Tudeer. Koira ja tekstit on lisätty kuvaan tekoälyllä. Myös sisäsivujen kuva vanhoista autoista (Mercedes Benz, Vanguard, Anglia) on tehty tekoälyllä.

Sisäsivujen muut valokuvat: Marika Tudeer

Äänikirjaversion kustannustoimitus: Saara Henriksson

Äänikirjan kustantaja Lind&Co

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

Henkilöt:

Ida Kauppinen-Tegelfors s. 1913 Lopen Pilpalassa. Hyvinkäällä asuva perheenäiti ja lääkäri.

Erland Tegelfors s. 1911 Helsingissä. Eläinlääkäri, Idan aviomies.

Olavi Tegelfors s. 1938 Helsingissä. Idan ja Erlandin esikoinen, lakitieteen opiskelija.

Ulla Tegelfors s. 1940 Helsingissä. Idan ja Erlandin tytär, ylioppilas.

Elina Tegelfors s. 1947 Hyvinkäällä. Idan ja Erlandin kuopus, oppikoululainen.

Birgitta ja **Oskar Tegelfors**, Erlandin vanhemmat. Tehtailijapariskunta Helsingistä.

Matilda Salin s. 1895 Läyliäisillä. Leski, Idan, Eeron ja Toivon äiti.

Eero Salin s. 1926 Pilpalassa. Idan veli, insinööri Högforsilla, suomenpystykorvakasvattaja.

Toivo Salin s. 1924 Pilpalassa. Idan veli, asuu perheineen Ruotsissa.

Fiina Riistaniemi s. 1918 Tammelassa. Aviomies **Lauri**, tyttäret **Kirsti** ja **Kaarina**. Asuvat Pilpalassa.

Valpuri Virtanen s. 1898 Tammelassa. Fiinan äiti. Entinen naiskaartilainen, asuu Helsingissä.

Saimi Mallo s. 1910 Lopella. Sotaleski, viiden lapsen äiti.

Sirkka-Liisa Mallo s. 1940 Pilpalassa. Saimin tytär, puotiapulaisena Pilpalan kaupassa.

SA-Saija s. 1946 Hämeenlinnassa Sotakoiralaitoksella. Tegelforsin perheen saksanpaimenkoira.

1. luku

– Oletko ajatellut, missä viettäisimme tänä vuonna joulua? Ida kysyi Erlandilta, kun he olivat asettuneet iltapäiväaterian jälkeen olohuoneeseen lukemaan lehtiä ja kuuntelemaan radiota.

Viisikymmentäluvun viimeiseen jouluun oli enää muutama viikko. Kuopus Elina luki läksyjään omassa huoneessaan, Ulla huiteli tapansa mukaan jossain kavereidensa kanssa, esikoinen Olavi asui opiskelija-asuntolassa Helsingissä. Idalla ja Erlandilla oli aikaa rauhoittua ja jutustella kahdestaan iltaisin. Kello viiden uutiset oli kuunneltu ja Erland oli vaihtanut radion rinnakkaisohjelmaan. Mauno Kuusisto lauloi.

– Hmm… Viime jouluna olimme Helsingissä, joten eikö ole meidän vuoro järjestää joulu tänne Hyvinkäälle? Erland vastasi.

Idalla oli oma ajatus.

– Entä jos menisimme tällä kertaa maalle? Minusta olisi ihana viettää pitkästä aikaa maalaisjoulua Pilpalassa, Ida sanoi.

– Hmm. Mikä ettei olisi. Mutta emme me kaikki millään mahdu Koivikkoon, Erland vastasi.

Se oli totta. Ida ja Erland, lapset ja isoäiti Matilda olivat jo itsessään liikaa Koivikon pieneen mökkiin. Lisänä tulisivat Erlandin vanhemmat Oskar ja Birgitta Helsingistä, kenties vielä Idan Eero-veli koirineen Karkkilasta.

– Niin, mutta kuulehan. Minulla voisi olla siihen ratkaisu. Fiina soitti tänään ja kertoi tavanneensa Sinervänniemen talon omistajan. Hän tahtoisi vuokrata taloa rahaa saadakseen.

– Sinervänniemen? Eikö se ole se suuri talo Sinervän ja Näkyvän välissä? Minne omistaja itse on menossa?

– Ei minnekään, ei hän siinä asu. Siinä asui se Ralf Arvid Haapanen, jonka kerran tapasimme, muistathan? Nyt talon omistaa Ralf Arvidin entinen vaimo, joka asuu Helsingissä.

Asia oli kieltämättä monimutkainen. Ida oli perillä kotikylänsä juoruista, sillä niitä hän kuuli etenkin Fiinalta, johon hän piti tiiviisti yhteyttä. Fiina oli asunut kylällä talvisodasta asti, joten hän tunsi ja tiesi tarkkaan, mitä kylällä tapahtui. Ida yritti selittää Sinervänniemen asiat Erlandille.

Talo oli rakennettu 1920-luvulla, jolloin Ida vielä asui Pilpalassa. Talon omisti sahan piiripäällikkö, jonka kuoleman jälkeen tila myytiin helsinkiläiselle Ralf Arvid Haapaselle. Haapanen herätti huomiota kylällä keikarimaisella olemuksellaan ja äveriäillä elämäntavoillaan. Jonkin aikaa hänellä oli kaunis vaimo seuranaan. Kumpikaan ei käynyt töissä, sen sijaan he tarjosivat täysihoitolapalveluita Sinervänniemellä. Rahat hupenivat aikaa myöten, ja kun viinakin tuntui maistuvan, lähti ensin vaimo ja lopulta myös Haapanen itse.

Rahavaikeuksissaan Haapanen kääntyi ensimmäisen vaimonsa puoleen, joka pelasti miehen ostamalla talon. Miehelle jäi tosin asumisoikeus, mutta noin ison talon lämmittäminen oli etenkin talvisaikaan liian kallista. Niinpä talo oli nyt tyhjillään, vaikka se oli täysin kalustettu ja asumiskuntoinen.

– Siellä on kuulemma sähkötkin, ja vesi ja viemäri. Niin, jopa radio on. Eikö kuulosta hienolta? Sinne me mahtuisimme hyvin kaikki, Ida kehui.

Erland näytti miettivältä, muttei lopulta keksinyt yhtään syytä, miksei ajatus olisi toteuttamiskelpoinen.

– Pääseekö sinne ajamaan isolla autolla näin talvisaikaan? Isällä on se suuri Mercedes Benz.

– Käsittääkseni pääsee. Toivosen isäntä auraa siellä tiet hevosillaan, Ida sanoi.

– Sekö Koskelan Toivonen? Sillä on hevoset Manu ja Pekka.

Idaa huvitti, kuinka Erland muisti kaikki hevoset nimeltä, jopa paremmin kuin ihmiset.

– Juuri se Toivonen, jolla on kaksi hevosta ja monta lasta. Otanko siis yhteyttä tähän omistajarouvaan? Vai pitäisikö vielä kysyä, tulevatko vanhempasi mieluummin tänne Hyvinkäälle? Olen melko varma, että heitä houkuttaa vaihteeksi oikea maaseutu. Hyvinkäällä he ovat olleet jo monta joulua.

– Niin, olisihan se vaihtelua. Jospa minä soitan heille heti, Erland vastasi.

Myöhemmin illalla Ida ja Erland alkoivat pohtia, missä kukin Sinervänniemellä nukkuisi. Päätalossa oli viisi huonetta ja suuri ruokasali. Lisäksi joen rannassa oli erillinen rakennus, jonka toisessa kerroksessa oli vanha autonkuljettajan asunto. Siellä tai saunamökissä voisi Eero yöpyä, jos tahtoisi tulla Karkkilasta mukaan joulunviettoon.

– Onpa sääli, ettei Toivon porukka pääse Ruotsista näin jouluna, Ida pahoitteli. – He olisivat voineet majoittua Koivikkoon.

Koivikko oli Idan synnyinmökki, jonka he olivat hankkineet kesämökikseen ennen nuorimmaisen, Elinan, syntymää. Mökki oli jäänyt tyhjilleen, kun Idan veljistä vanhempi, Toivo, oli lähtenyt siirtolaiseksi Ruotsiin ja nuorempi, Eero, aloittanut konepajakoulun Karkkilassa. Juho-isä oli kuollut ja Matilda-äiti muuttanut Idan ja Erlandin luo Hyvinkäälle. Mökki oli yhä täysin talviasuttava, vaikka oli ollut vain vapaa-ajankäytössä viimeiset 13 vuotta.

Toivo oli kotiutunut Eskilstunaan, ja lapsia hänelle ja Ainolle oli syntynyt peräti viisi. Viime kesänä perhe oli hyödyntänyt vasta avautunutta autolauttaliikennettä ja tullut koti-Suomeen kesälomalle. Oli ollut hupaisa katsella, kun Volvo Duettin takaluukusta kömpi tenava toisensa perästä Koivikon pihaan. Mutta autolautta ei ollut talviliikennekelpoinen, joten jouluksi Pilpalaan matkustaminen olisi liian hidasta ja monimutkaista, jos ei peräti täysin mahdotonta.

– Milloin sinne maalle kannattaisi lähteä? Erland pohti. – Minun pitäisi päättää, milloin suljen vastaanoton ja varauskirjan.

Eläinlääkäri pystyi toki itse päättämään joululomansa alkamisen ja keston. Sama koski Idaa nyt, kun hän oli jättänyt työnsä sairaalalla ja hoiti enää yksityispotilaita kotivastaanotollaan päiväsaikaan. Äitiys- ja lastenneuvolalla hän sijaisti vain tarvittaessa.

On tulossa 1950-luvun viimeinen joulu, ja Hyvinkäällä asuva Ida haluaa viettää sen lapsuutensa maisemissa Pilpalassa. Perhe vuokraa suuren Sinervänkosken talon, jonne joulunviettoon saapuvat myös Erlandin vanhemmat ja lakia lukeva esikoispoika Olavi Helsingistä. Myös Idan veli Eero tulee koirineen Karkkilasta Pilpalaan.

Pula-aika on takana eikä jouluherkkuja puutu, mutta elämä ei silti ole pelkkää onnea. Eri sukupolvien yhteistä joulunviettoa sekoittavat aikojen ja tapojen yhteentörmäykset. Moderni kohtaa menneen, eivätkä kaikki muistot ole vain onnellisia. Uuden ajan nuoriso ei enää tottele mukisematta vanhempiensa tahtoa.

Silti kaikki pääsevät nauttimaan aidosta joulun tunnelmasta, ja uudenvuodenaattona Idan joululoma huipentuu nuorison järjestämään yllätykseen.

Pilpalassa vuonna 1913 syntyneen Idan elämää on seurattu kolmessa romaanissa ja niiden lomaan sijoittuvissa neljässä joulutarinassa. Joulu Sinervällä 1959 on sarjan kahdeksas osa ja viides joulukirja.

9 789528 947691